

Bilinmek ve şükredilmek Allah'ın hakkıdır

Salih Bey: “On Birinci Söz’ü okurken, risâlede geçen, ‘Her cemâl ve kemâl sahibi, kendi cemâl ve kemâlini görmek ve göstermek istemesi sırrınca’ hükmü, kavramı kafama çok takılıyor. Bu hükmün insanlarda tezahürünü görmek mümkün. Aynı hükmün Allah (c.c.) için de geçerli olduğunu izah eder misiniz? Bu ne demektir ve bu hükmün kaynağı nedir?”

Allah yaratıcıdır ve yarattığı varlıklarla ilgili olarak takdir görmek, teşekkür edilmek, beğenilmek, hamd ve senâ edilmek, övülmek, şükredilmek, hakkı teslim edilmek Allah'ın hakkıdır. Nitekim hamd; genel mânâsı îtibârı ile mutlak medih, kayıtsız senâ ve şartsız övgü demektir. Veyâ Bedüzzaman Hazretlerinin (ra) zengin tefekkür dilinde hamd; “sıfât-ı kemâliyeyi izhâr etmektir”¹, yani Allah'ın bütün sıfatlarının kemâl derecede olduğunu bilmek, yâhut Allah'ı kemâl sıfatlar Sahibi bilmek; gücünü, kudretini, yüceliğini, izzetini, azametini, ulviyetini, saltanatını, hikmetini, vahdâniyetini ve sâir sıfatlarını O'nun zâtının lâzımı bilmek; Zât-ı Akdes'inin noksan sıfatlardan münezze, eksikliklerden uzak ve kusurlardan berî olduğunu takdir etmek; O'na eksiksiz ve kâmil mânâda îmân etmek ve bu îmânı söz ve fiil ile takrir etmek, yaşayışımızla ve ahlâkımızla göstermek demektir.

Kur'ân, “Elhamdülillâh” kelimesiyle söze başlar.² Zîrâ, kayıtsız şartsız hamd ve övgü, Allah'a âittir. Bütün mevcûdâtta övgü, medih ve senâ sebebi olan iyilikler ve olgunluklar Allah'ındır. Ezelden ebede kadar, her kimden her kime karşı gelen ve gelecek medh ü senâ varsa hepsi Allah'a âittir. Çünkü medih ve övgüye sebep olan nimet, ihsân, kemâl, cemâl ve hamd edilmeye sebep her ne varsa, hepsi Allah'ındır.³ “Elhamdülillâh” kelimesi, gerçek övgüyü, hakîkî senâyı ve methi doğrudan Allah'a (cc) verir. Çünkü kâinâta hadsiz olarak övülecek, sınırsız senâ edilecek ve şartsız methedilecek birisi varsa, O da Allah Teâlâ'dır. Allah'tan başka hiçbir kimse, hiçbir şahıs, hiçbir varlık, hiçbir mevcut, hiçbir makam sahibi gerçek övgüye, senâya ve methedilmeye lâyık değildir; câiz de değildir.

İnsana gelinceâ€| Bilinmek, tanınmak, övülmek, takdir toplamak ve maharetlerini göstermek arzularının aşırısı insan için bir zaaftır, bir kusurdur, bir haddini aşmışlıktır. Çünkü insanın bu duyguları mübalâğalı olarak kullanmaya hakkı yoktur. Çünkü bu hak Allah'a aittir. Çünkü insanın varlıklar üzerinde hakkı yoktur. İnsanın hakkı sadece şükürdür ve Allah'ı övmektir.

Övülen insanın gururlanması, böbürlenmesi ve büyüklenmesi şeytanın bir tuzağıdır. Çünkü insanın gururlanmaya, böbürlenmeye ve büyüklenmeye hakkı yoktur. Çünkü büyük olarak Allah vardır ve O büyük ve gururlanmaya lâayık olarak yeter. İnsan büyüklenirken, böbürlenirken ve gururlanırken bundan dolayı Allah'tan utanmalıdır.

Allah övülmek ister. Nitekim şükür ve hamd budur. Allah'ı övmek hem bizi terbiye eder, (çünkü şükür ve övgü bizim Allah'a olan vefâ borcumuzdur) hem de Allah'ın bizim üzerimizdeki hakkıdır.

Diğeryandan Allah neden bilinmek ve tanınmak istemesin? Çünkü her şeyin, her güzelliğın, her olgunluğın, her kemâlâtın Sahibi de, kaynağı da, bizzat Allah'tır. Neden sonsuz cemâlini ve sonsuz kemâlini âyinelerde görmek ve göstermek istemesin? Allah Maruf'tur. Yani tanınan ve bilinendir. Meşhud'dur. Eserleriyle müşahede olunan ve görülendir. Matlub'dur, istenen ve aranandır. Mabud'dur, kendisine ibâdet edilendir. Hamîd'dir, gerçek mânâda övgüye lâayık olandır. Mahmûd'dur, kullarınca övülendir. Allah'ın kendi cemâlini görmek ve göstermek istemesi isimlerinin bir gereğidir. Bu gerekliliğı şu hadis-i kutsîde de görüyoruz: Cenâb-ı Allah buyurmuştur ki: "Ben gizli bir hazine idim. Bilinmek istedim ve mahlûkâtı yarattım."

Öte yandan, On Birinci Söz'ün başında geçen "cemâl ve kemâl sahibi" misâlinin açılımı, aynı Söz'ün devamında yeterli şekilde yapılmaktadır.⁴ Cemâl ve kemâl Sahibi olan ve mahlûkâtı "güzel ve eksiksiz yaratan" Cenâb-ı Hak Şâhid'dir, Hafîz'dir, Rakîb'dir, Basîr'dir, Semî'dir, Vedûd'dur. Yani Cenâb-ı Hak isimlerinin tecellîlerini mahlûkât aynasında izleyen, muhafaza eden, gözetten, gören, işiten ve sevendir. Burada; "Allah'ın bunlara ne ihtiyacı var? Veya—hâşâ—başka Allah mı var? Ya da, başkasının gözüyle görmeye ne gerek var?" gibi sorular mesnetsizdir. Biz muhtaç olduğumuz için görüp gösterebiliriz. Ama Cenâb-ı Allah ihtiyaç içinde olmaktan müstağnîdir, münezzehtir, müberrâdır, berîdir, uzaktır, muallâdır. Cenâb-ı Hak sırf öyle dilediğı için ve böyle irâde buyurduğı için görür, gözetir, muhafaza eder, müşahede eder ve gösterir.

Dipnotlar:

- 1- İşârâtü'l-İ'câz, s. 23.
- 2- Fâtihâ Sûresi, 1/1.
- 3- Mektûbât, s. 230.
- 4- Sözlere, s. 113.